

Ljósmynd/Leifur Wilberg Orrason

Frábær „Þetta voru frábærir tónleikar og ég vona innilega að Reykjavík Early Music-hátíðin eigi eftir að festa rætur um ókomin ár,“ segir rýnir um opnunartónleika hátíðarinnar í ár.

„... ein hjartnæm andleg söngbók“

TÓNLIST

MAGNÚS LYNGDAL
MAGNÚSSON

Harpa
Barokkbandið Brák og Cantoque Ensemble ★★★★★

Tónlist: Fjórir sálmar úr handritinu Hymnodia sacra. Charles Avison: Concerto Grosso nr. 9 í C-dúr. Georg Friedrich Händel: Dixit Dominus, HWV 232. Barokkbandið Brák og Cantoque Ensemble. Opnunartónleikar á Reykjavík Early Music Festival í Norðurljósum Hörpu þriðjudaginn 31. mars 2026.

Reykjavík Early Music-hátíðin var haldin í Hörpu á dögunum í þriðja sinn en hún er einstakur vettvangur fyrir samstarf íslenskra og erlendra tónlistarhópa sem sérhæfa sig í upprunaflutningi barokktónlistar. Að þessu sinni sá ég opnunartónleika hátíðarinnar þar sem Barokkbandið Brák og Cantoque Ensemble fluttu verk eftir Avison og Händel auk fjögurra sálma úr handritinu *Hymnodia sacra*.

Dýrgripur frá 18. öld

Það var séra Guðmundur Högnason (1713-1795), prestur í Kirkjubæ í Vestmannaeyjum, sem skrifaði pappírshandritið Hymnodia sacra árið 1742. Það er varðveitt í Landsbókasafni undir handritanúmerinu Lbs 127 4to. Klerkurinn skráði alls 256 sálma, þar af eru um 100 þeirra með nótum. Á titilsíðunni segir: „Hymnodia Sacra eður ein hjartnæm andleg söngbók. Innihaldandi útvalda og góða, gamla og nýja kristilega og listilega söngva. Samantekin og uppskrifuð af séra Guðmundi Högnasyni presti á Vestmannaeyjum. Anno Christi MDCCXLII.“

Handritið er dýrgripur en þriðjungur laganna sem þar eru skráð hefur hvergi varðveist annars staðar. Inn á milli eru þekktir sálmar úr lútherskri hefð Danmerkur og Þýskalands auk laga úr söngbók séra Ólafs Jónassonar á Söndum frá 17. öld. Ég geri ráð fyrir að sálmun úr Hymnodia sacra hafi einmitt verið raðað inn á milli annarra verka á tónleikunum til

þess að gefa tónleikagestum færi á að heyra hvað sungið var á Íslandi á sama tíma og verk Avisons og Händels hljómuðu á meginlandi Evrópu og svo auðvitað á Englandi.

Flutningur á sálmunum var frábær en það voru félagar úr Cantoque Ensemble sem sungu. Lilja Dögg Gunnarsdóttir (alt) reið á vaðið með sálminum „Til Guðs mitt traust alleina er“ úr þriðja hluta handritsins („Um guðrækilegt framferði“). Samkvæmt séra Guðmundi er lagboðinn: „Með sínum tóni“. Þá söng Fjöltnir Ólafsson með sinni þýðu og mjúku barítónrödd sálminn „Andi Guðs eilífur er“ úr fyrsta hluta Hymnodia sacra („Um guðlega þekkingu“), aftur við lagboðann: „Með sínum tóni“. Þá söng Hallveig Rúnarsdóttir sálminn „Í Babel við vötnin ströng“ sem ég vissi reyndar ekki að væri að finna í handriti séra Guðmundar en hann er meðal annars að finna í handskrifaðri sálmaþétt frá 1760 (Lbs 1119 8vo), auk þess sem Bjarni Þorsteinsson tók hann upp í þjóðlagasafn sitt. Þar kann þó lagboðinn að vera annar. Undirleikurinn var einfaldur, oftast nokkurs konar pedaltónn á orgel, skreyttur með lútu eða sellói. Textinn barst vel og flutningurinn myndaði mjög sérstaka stemningu.

Frá Englandi til Rómar

Barokkbandið Brák flutti svo Concerto Grosso eftir enska tónskáldið Charles Avison (1709-1770) en hann starfaði á bæði barokktímabili og klassíska skeiði tónlistarsögunnar (skilin eru oftast sett við árið 1750 en þau eru ekki skörp). Konsertinn er sá níundi í röð tólf slíkra sem Avison samdi og er þekktastur fyrir. Þeir eru aftur reistir á verkum ítalska barokktónskáldsins Domenico Scarlatti (1685-1757). Ég er ekki viss um að þetta verk hafi áður hljómað á Íslandi en flutningurinn var framúrskarandi. Hljómsveitin var ekki stór en jafnvægið milli radda var til fyrirmyndar. Intónasjón var líka góð (sem er ekki alltaf raunin þegar leikið er á upprunahljóðfæri) og hljómurinn einkenndist af mýkt og fágun. Í anda upprunastefnunnar var dýnamíkin mikil og allur rytmi skýr.

Umfangamesta verk tónleikanna var svo tónsetning Georgs

Friedrichs Händels (1685-1759) á 110. Davíðsálmi, „Dixit Dominus“. Händel fæddist í Þýskalandi en árið 1706 hélt hann suður á bóginn til Ítalíu og drakk í sig ítalskt barokk í nærri fjögur ár. Þar samdi hann bæði óperur, óratoríur og á annað hundrað kantötur. Frægasta verkið frá Ítalíuárunum er sennilega óratorían *La Resurrezione* sem var frumflutt í Róm á páskum árið 1708. Það var hins vegar árið 1707 að tónsetningin á Davíðssálminum var frumflutt í Róm en verkið samdi Händel að beiðni Colonna kardínála fyrir fimm einsöngvara, fimm radda kór og kammersveit.

Fyrirtaks flutningur

Flutningurinn var fyrirtak allt frá fyrstu tóktum. Jafnvægið milli kórs og hljómsveitar var gott og það voru félagar úr Cantoque Ensemble sem stigu fram fyrir hljómsveitina og sungu einsönginn vel, þar á meðal Hildigunnur Einarsdóttir með þykkri altrödd (í „Vigram virtutis tuae“) og Hallveig Rúnarsdóttir (í „Tecum principium in die virtutis“) en ég vil sérstaklega hrósa Þórunni Völu Valdimarsdóttur sem söng annan sópran gullfallega í fallegasta þætti verksins, „De torrent ein via bibet“. Flutningur Barokkbandsins Brákar

og Cantoque Ensemble var mjög góður. Allar hendingar voru skýrar og verkið fékk að anda vel (hljómaði aldrei of hratt en tempóið var eftir sem áður alltaf gangandi). Um klukkustundar löngum tónleikunum lauk svo á glæsilegum og innilegum flutningi á sálminum „Jesú sæti, gleðin gæða“ úr fyrsta hluta *Hymnodia sacra*.

Þetta voru frábærir tónleikar og ég vona innilega að Reykjavík Early Music-hátíðin eigi eftir að festa rætur um ókomin ár og listrænn stjórnandi hennar, Elfa Rún Kristinsdóttir, á meira en hrós skilið fyrir að koma henni á koppinn.

Sérhæfum okkur í að meðhöndla fólk með tannlæknahræðslu

Heyrðu í okkur í síma 555 7575 eða tannprydi@tannprydi.is

tannprýði

Hlíðasmára 19, Kópavogi • Sími: 555 7575 • www.tannprydi.is • tannprydi • tannprydi